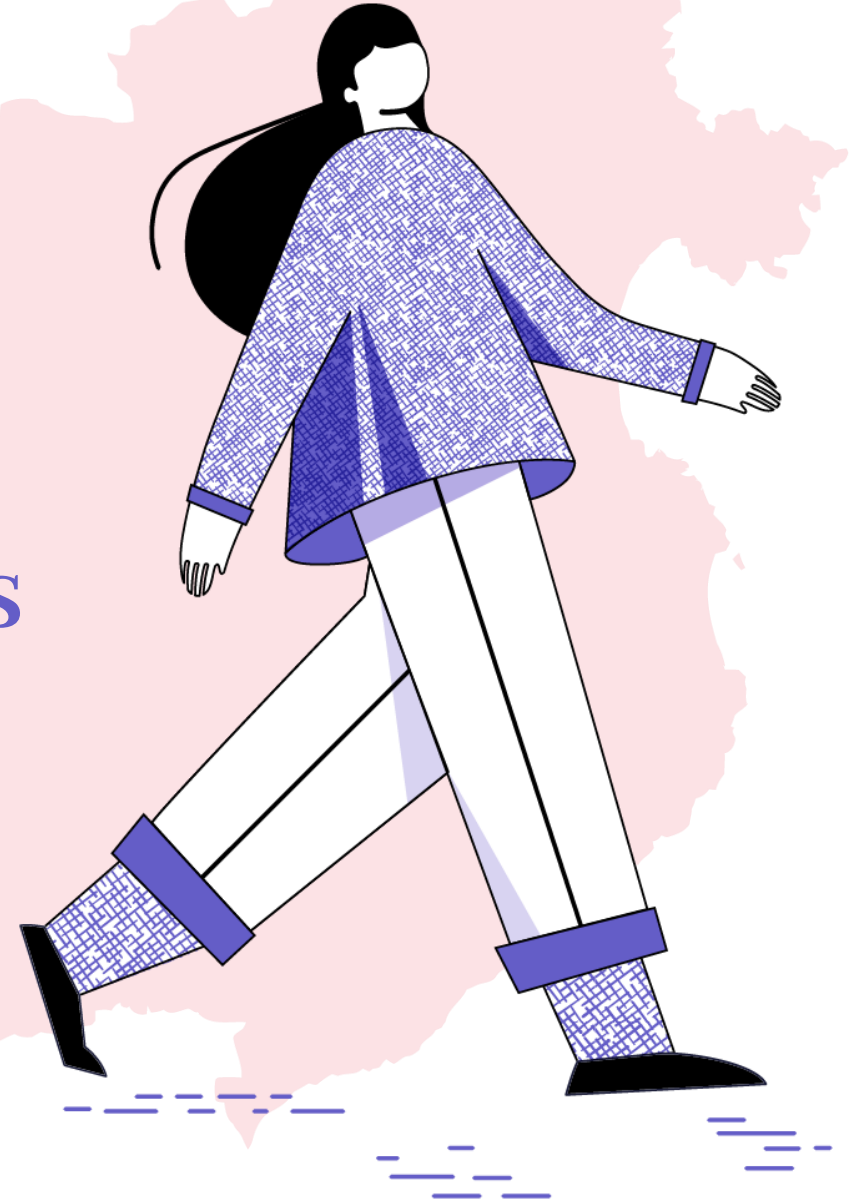

Guia per a municipis lliures de violències sexuals

Demarcació de Girona

Dipsalut
Organisme de Salut Pública
Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Igualtat
i Feminismes**

Índex

01

INTRODUCCIÓ

02

2. MARC CONCEPTUAL I NORMATIU

- 2.1. Marc conceptual
- 2.2. Marc normatiu
- 2.3. El municipi com a agent de transformació social

03

3. EIXOS D'INTERVENCIÓ PER A MUNICIPIS

3.1. La prevenció

- 3.1.1. Accions concretes de sensibilització
- 3.1.2. Accions concretes de difusió i promoció de drets
- 3.1.3. Accions concretes de recerca
- 3.1.4. Accions concretes de coeducació
- 3.1.5. Accions concretes de promoció de masculinitats antimasclistes i igualitàries
- 3.1.6. Accions concretes de formació especialitzada
- 3.1.7. Accions concretes d'acció comunitària

3.2. La reparació integral

- 3.2.1. Accions concretes de detecció
- 3.2.2. Accions concretes d'acompanyament integral
- 3.2.3. Accions concretes de valoració integral de riscos
- 3.2.4. Accions concretes d'investigació i sanció

04

GLOSSARI

05

BIBLIOGRAFIA

01

02

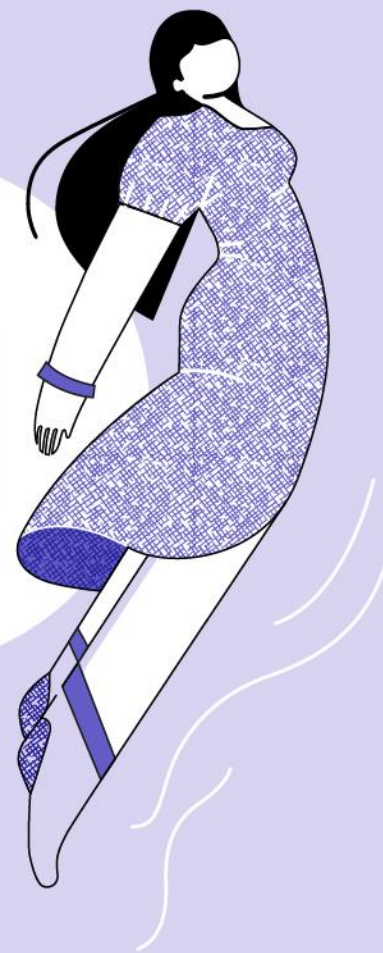
03

04

05

Introducció

01

Introducció

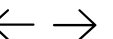
“

La voluntat d'aquesta guia és aconseguir el compromís de tolerància zero amb les violències sexuals des de les institucions d'àmbit local de la demarcació de Girona.

”

La violència masclista és una de les manifestacions de les discriminacions i desigualtats que, avui dia, encara viuen les dones en aquesta societat patriarcal teixida de relacions de poder dels homes sobre les dones. **És un fenomen que afecta totes les cultures, grups socials i edats d'arreu del món.** Té expressions molt diverses, subtils o més visibles, puntuals o reiterades, que s'adapten a cada situació i a cada context. Una de les seves formes és la violència sexual, que atempta contra el dret fonamental de les dones a determinar-se lliurement en l'àmbit de les seves opcions personals, inclosa la determinació en matèria sexual. És una conducta que també ha de ser entesa com un abús de poder derivada d'una problemàtica estructural.

Aquesta guia neix d'una fase prèvia d'estudi impulsada per l'Institut Català de les Dones de la Generalitat de Catalunya, en què es va realitzar una diagnosi mitjançant una anàlisi de dades de serveis, entrevistes a professionals, enquestes en línia a dones del territori gironí i valoracions d'accions fetes en l'entorn de l'oci nocturn de diversos municipis. A partir dels resultats obtinguts, amb l'impuls i el finançament de Dipsalut, l'Organisme de Salut Pública de la Diputació de Girona, es van establir els reptes que van esdevenir el punt de partida per definir aquesta guia de recomanacions per a l'abordatge de les violències sexuals, aplicable a ciutats i municipis que vulguin esdevenir lliures de violències sexuals a la demarcació de Girona.

Introducció

“
La voluntat d'aquesta
guia és aconseguir el
compromís de
tolerància zero amb les
violències sexuals des
de les institucions
d'àmbit local de la
demarcació de Girona.
”

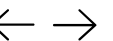
Així doncs, la voluntat d'aquesta guia és aconseguir el compromís de tolerància zero amb les violències sexuals des de les institucions d'àmbit local de la demarcació de Girona. Per tal que es puguin generar canvis, i per ajudar a transformar i construir societats lliures de violència, es dona informació sobre el fenomen i es defineixen diverses fites mitjançant propostes d'actuacions concretes.

Els principals objectius que es plantegen són els següents:

- Sensibilitzar els ens locals sobre les violències sexuals.
- Facilitar estratègies i accions per a la prevenció i la reparació integral de les violències sexuals en els municipis.
- Fomentar entorns segurs i relacions igualitàries i lliures de violències.

Aquesta guia s'estructura en dos grans blocs que han de facilitar la comprensió de la problemàtica i el seu abordatge. Per aquest motiu, s'organitza de la manera següent:

1. En el primer bloc hi ha el marc conceptual i legal de les violències sexuals, per tal d'informar del fenomen i de quin és el paper que hi poden tenir els municipis com a agents de transformació social.

01

Introducció

02

“

La voluntat d'aquesta guia és aconseguir el compromís de tolerància zero amb les violències sexuals des de les institucions d'àmbit local de la demarcació de Girona.

”

2. En el segon bloc s'exposen dos eixos d'intervenció, que es concreten en la prevenció i la reparació integral de les violències sexuals, i en què es descriuen diverses propostes d'actuació que poden desenvolupar els municipis, amb exemples concrets que volen ser idees de bones pràctiques.

La present guia ha estat pensada i dissenyada per respondre tant a les necessitats d'ajuntaments de poblacions grans com de municipis mitjans i micropobles (de menys de mil habitants) de la demarcació de Girona. S'intenta ajustar a la diversitat, perquè tots els municipis hi puguin trobar recursos d'acord amb la seva capacitat de gestió i puguin garantir la igualtat d'oportunitats a la seva població. Atesos els escassos mitjans de què disposen alguns consistoris, la guia inclou una àmplia gamma de propostes per fer front a les violències sexuals, des de més bàsiques fins a més avançades.

Una altra característica important d'aquesta guia és que, alhora, és un arxiu documental on estan penjats alguns recursos creats pels ajuntaments. És un document obert al públic, on tothom pot consultar experiències consolidades en diferents municipis, es pot inspirar per crear-ne de noves i les pot compartir.

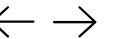
Finalment, cal recordar que en aquesta guia les referències a les dones, nenes i adolescents inclouen les dones, nenes i adolescents trans.

03

04

05

01

02

03

04

05

Marc conceptual i normatiu

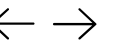

Marc conceptual i normatiu

“
Les violències sexuals són violacions dels drets humans.
”

Les violències sexuals són violacions dels drets humans. Vulneren el dret a la llibertat, a la integritat física i moral, a la igualtat i a la dignitat de la persona, i fins i tot, en el cas del feminicidi sexual, el dret a la vida. Aquesta violència està naturalitzada i invisibilitzada per la societat i afecta majoritàriament dones, adolescents, nenes i nens. Comprèn múltiples formes (assetjament sexual, agressió sexual, explotació sexual, etc.) i té lloc en àmbits molt diversos (família, parella, feina, món digital, etc.), amb la intenció de dominar i controlar la intimitat i la llibertat sexual de les dones. Aquestes violències s'exerceixen sense consentiment ni desig, mitjançant la coacció, l'amenaça, el xantatge o l'alteració de la voluntat amb substàncies.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) constata que l'objectiu fonamental de les agressions sexuals és l'expressió de domini i de poder sobre les dones i la seva subordinació com a col·lectiu. Aquest control i aquesta generació de por és el mecanisme que reforça i perpetua els dictats patriarcals per tal de preservar les prerrogatives masculines. Es pren el poder de decisió i de governança de la persona, i es crea un procés d'intimidació mitjançant la por. Per això, l'objectiu principal de l'abordatge de les violències sexuals és que la persona que ha estat víctima d'una agressió sexual pugui recuperar la capacitat d'agència i l'empoderament al més ràpid possible. Cal una resposta contundent, col·lectiva i integral, que ha de fer una atenció especial a la prevenció i l'acompanyament de les supervivents, responsabilitzant sempre aquelles persones que exerceixen la violència.

2.1 Marc conceptual

LES VIOLÈNCIES MASCLISTES

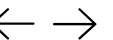
La violència contra les dones es va definir a la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra les dones (ONU, 1994):

L'expressió *violència contra les dones* significa qualsevol acte de violència basat en el gènere que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces dels esmentats actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada.

En el marc català, la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, defineix violència masclista de la manera següent:

Violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

La violència masclista es configura per una continuïtat de situacions en què les formes de violència masclista interactuen amb els diferents àmbits en què es produeixen. La violència es pot exercir de manera puntual o de manera reiterada.

FORMES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

VIOLÈNCIA FÍSICA

Qualsevol acte de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.

VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA

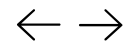
Tota conducta o omisió que produeix en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaçes, humiliació, vexacions, menysteniment, menyspreu, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat.

VIOLÈNCIA SEXUAL

Qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense el consentiment ni la voluntat de la dona, amb independència del vincle que hi hagi entre ella i l'agressor o agressors. Inclou l'accés corporal, la mutilació genital o el risc de patir-ne, els matrimonis forçats, el tràfic amb finalitat d'explotació sexual, l'assetjament sexual i per raó de sexe, l'amenaça sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició de qualsevol pràctica sexual, entre altres conductes.

VIOLÈNCIA OBSTÈTRICA I VULNERACIÓ DE DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS

Impediment o dificultat per accedir a una informació veraç, necessària per prendre decisions autònomes i informades. Pot afectar els diferents àmbits de la salut física i mental, incloent-hi la salut sexual i reproductiva, i pot impedir o dificultar a les dones prendre decisions sobre llurs pràctiques i preferències sexuals, i sobre llur reproducció i les condicions en què es duu a terme, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable.

FORMES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

VIOLÈNCIA ECONÒMICA

Privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs fills o filles; en l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries estipulades en cas de separació o divorci; en el fet d'obstaculitzar la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella, i en l'apropiació il·legítima de béns de la dona.

VIOLÈNCIA DIGITAL

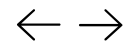
Actes de violència masclista i misogínia comesos, instigats, amplificats o agreujats, en part o totalment, amb l'ús de tecnologies de la informació i de la comunicació, plataformes de xarxes socials, webs o fòrums, correu electrònic i sistemes de missatgeria instantània, o per altres mitjans semblants que afectin la dignitat i els drets de les dones.

VIOLÈNCIA DE SEGON ORDRE

Violència física o psicològica, represàlies, humiliacions i persecució exercides contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista. Inclou els actes que impedeixen la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de les dones en situació de violència masclista.

VIOLÈNCIA VICÀRIA

Qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar un dany psicològic a la mare.

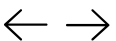
LES VIOLÈNCIES SEXUALS

Hi ha nombroses situacions incloses en el concepte de *violència sexual*: l'assetjament, la intimidació, la coacció, l'amenaça, l'agressió o la violació, entre d'altres. Es tracta de conductes que, en definitiva, impacten directament en aspectes clau, com el consentiment i el desig de les dones a mantenir una relació o pràctica sexual, els quals s'emmarquen en els condicionants relatius a la llibertat sexual i a la dignitat personal que planteja la llei:

«Només s'entendrà que hi ha consentiment quan s'hagi manifestat lliurement mitjançant actes que, tenint en compte les circumstàncies del cas, expressin de manera clara la voluntat de la persona» (art. 178 del Codi penal).

El document *Model d'abordatge de les violències sexuals* del Departament d'Igualtat i Feminismes destaca les múltiples expressions de les violències. Es resumeixen a la graella següent:*

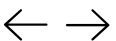
ÀMBITS EN QUÈ ES MANIFESTA	TIPUS DE MANIFESTACIONS DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS
Àmbit de la parella	Agressions sexuals, assetjaments sexuals o altres situacions imposades que vulneren la llibertat sexual i que són perpetrades per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o parella.
Àmbit familiar	Agressions sexuals, assetjaments sexuals o altres situacions imposades que vulneren la llibertat sexual de dones o menors d'edat que són perpetrades per membres de la mateixa família o del nucli de convivència, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. Inclou els matrimonis forçats.
Àmbit laboral	Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe de tipus horitzontal (exercida per persones amb el mateix rang) o vertical (ascendent o descendent, en funció del rang de l'agressor i de la víctima), així com agressions sexuals o altres situacions imposades que vulneren la llibertat sexual.

Àmbit social o comunitari	Agressions sexuals, assetjament sexual, vexacions, tractes degradants, amenaces i coaccions en l'espai públic, incloent-hi comportaments com l'exhibició, l'observació, els fregaments, ser acorralada o rebre comentaris o gestos de caràcter sexual no volguts. Inclou també el tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual i amb altres finalitats amb dimensió de gènere, així com la mutilació genital femenina o el risc de patir-ne.
Àmbit digital	La calúmnia, els insults i les expressions discriminatòries o denigrants de caràcter sexual, les amenaces sexuals, la divulgació no consentida de continguts íntims, o el xantatge de caràcter sexual per canals digitals. A més de facilitar l'anonimat i la suma d'agressors, les xarxes socials permeten la repetició, la viralitat i més difusió, fet que contribueix a la normalització d'aquestes violències.
Àmbit institucional	Accions i omissions de les autoritats, del personal de les administracions públiques i dels agents de qualsevol organisme o institució pública que retarden, obstaculitzen o impedeixen l'accés a les polítiques públiques i a l'exercici dels drets reconeguts per prevenir o reparar les violències masclistes, incloent-hi les violències sexuals.
Àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones	Agressions sexuals, assetjament sexual i assetjament per raó de sexe en les relacions laborals que s'estableixen en aquest àmbit; la calúmnia, els insults i les expressions discriminatòries o denigrants de caràcter sexual, així com les amenaces sexuals, com a forma de violència política contra les dones en la vida política, i la divulgació no consentida de continguts íntims o el xantatge de caràcter sexual per canals digitals, aprofitant la visibilitat pública de les dones polítiques, periodistes o activistes.
Àmbit educatiu	Es pot produir entre iguals, de major d'edat a menor d'edat o viceversa. Inclou agressions sexuals, assetjaments sexuals o altres situacions imposades que vulnereu la llibertat i la indemnitat sexual.

* Graella elaborada a partir del document *Model d'abordatge de les violències sexuals. Un model de país (2022)*, del Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya.

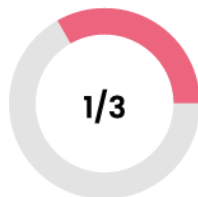

2.1 Marc conceptual

Aquestes manifestacions de violència sexual, a banda de tenir una base estructural —en la qual se sustenten—, es produeixen en un context de violència simbòlica en què es justifica i normalitza qualsevol conducta d'aquestes característiques. En concret, es parla de «cultura de la violació» per referir-se a conductes, actituds i comportaments de violència sexual acceptats per la societat. Això provoca que es cosifiquin els cossos de les dones, que s'hipersexualitzin els cossos de les nenes, que s'exerceixi violència sexual —que és vista fins i tot com a atractiva— i que es col·loqui la responsabilitat dels fets sobre la víctima i no sobre l'agressor.

L'impacte de les violències sexuals en dades

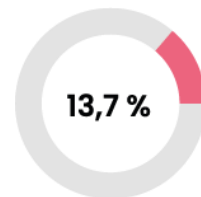
Internacionals i europees

1 de cada 3 dones

ha patit violència física o sexual al llarg de la seva vida.

Estats

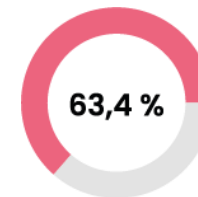
El 13,7 % de les dones (2.802.914) de 16 anys o més

declara haver patit violència sexual (2019).

Catalunya

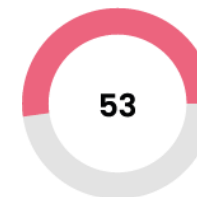
8 de cada 10 dones (el 78,8 %) han estat víctimes de violència sexual al llarg de la seva vida.

En el 63,4 % dels casos, l'agressor és una persona coneguda

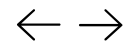
(amic, parella, exparella, company de feina, conegut, veí, etc.).

Demarcació de Girona

Al llarg del 2022 es van atendre 53 persones víctimes d'agressions masclistes a les comarques gironines.

Segons dades de Dipsalut.

2.1 Marc conceptual

“

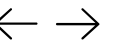
Els sentiments de culpabilitat i la vergonya s'afegeixen a aquest patiment interior, alimenten el silenci i porten a no denunciar la situació.

”

Per tant, la naturalització de la violència masclista en la nostra societat dificulta, en moltes ocasions, la seva detecció i la verbalització per part de la víctima per por a no ser creguda ni escoltada. Els sentiments de culpabilitat i la vergonya s'afegeixen a aquest patiment interior, alimenten el silenci i porten a no denunciar la situació. A continuació es recullen els principals motius pels quals no es denuncia:

Motius principals pels quals les víctimes no denuncien

- Falta de suport familiar, de l'entorn o de mitjans econòmics
- Dificultats que representa el procés judicial
- Falta d'informació
- Resolució sense necessitat de denúncia
- Coneixença de l'agressor: parella, familiar o amic
- Bloqueig emocional: sentiments de culpa, vergonya, necessitat d'oblidar...
- Por
- Por a no ser creguda o dificultats per a l'obtenció de proves
- Consideració que els fets no eren prou greus com per presentar una denúncia

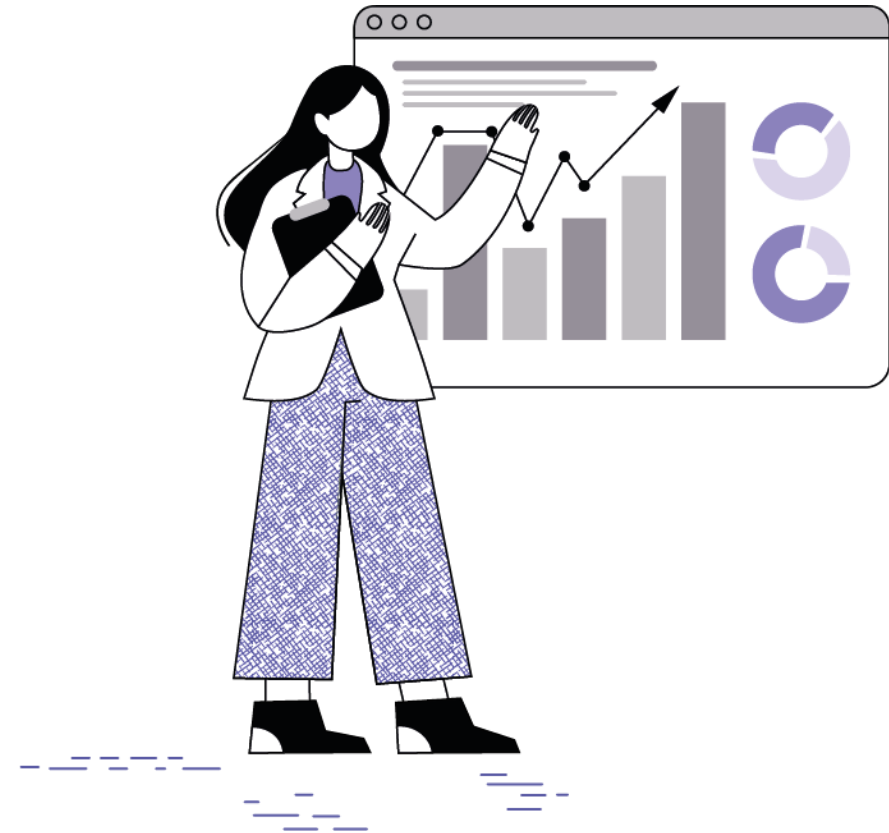

2.1 Marc conceptual

I la situació s'agreuja quan es tracta de **violència sexual a menors d'edat**. La infància és una etapa d'alta vulnerabilitat que pot posar en risc infants i adolescents a ser víctimes d'abusos sexuals.

Save the Children, en el seu últim estudi sobre el fenomen, va analitzar un total de 432 casos i va obtenir els resultats següents: la majoria de víctimes són de sexe **femení** (78 %) i l'edat mitjana a què comencen a patir abusos són els **11 anys**, si bé la majoria de casos (44 %) es produeixen entre els 13 i els 16 anys. El vincle de **la persona agressora** amb el o la menor d'edat és un dels elements més colpidors: **el 84 % de les persones agressores són persones conegudes** de les víctimes. Destaca que el 49,5 % prové de l'entorn familiar: pare (25 %); un altre familiar (19,7 %); parella masculina de la mare (18,8 %); avi (12 %); oncle (6,6 %). I únicament el 12 % dels agressors té antecedents.

L'any 2022 el Departament d'Interior va presentar les dades sobre la violència masclista a Catalunya, diferenciada entre les diverses regions policials i també en els diversos àmbits: el de la parella, el familiar i el social o comunitari.

2.1 Marc conceptual

La taula que es mostra a continuació distingeix, per edat, les denúncies presentades per les víctimes de **delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual** i també les dels agressors.

FETS PRINCIPALS

Víctimes

de 0 a 12 anys
de 13 a 17 anys
de 18 a 25 anys
de 26 a 33 anys
de 34 a 40 anys
de 41 a 50 anys
de 51 a 64 anys
65 anys i més

TOTAL

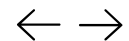
Agressors

de 0 a 12 anys
de 13 a 17 anys
de 18 a 25 anys
de 26 a 33 anys
de 34 a 40 anys
de 41 a 50 anys
de 51 a 64 anys
65 anys i més

TOTAL

	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	TOTAL
FETS PRINCIPALS	503	738	936	637	2.814
Víctimes					
de 0 a 12 anys	118	124	128	101	471
de 13 a 17 anys	181	186	194	138	699
de 18 a 25 anys	130	232	271	190	823
de 26 a 33 anys	69	104	142	112	427
de 34 a 40 anys	41	59	81	60	241
de 41 a 50 anys	50	69	102	68	289
de 51 a 64 anys	23	11	32	20	86
65 anys i més	2	5	12	9	28
TOTAL	614	7920	962	698	3.064
Agressors					
de 0 a 12 anys	14	10	7	9	40
de 13 a 17 anys	62	83	49	46	240
de 18 a 25 anys	93	109	122	87	411
de 26 a 33 anys	72	108	132	80	392
de 34 a 40 anys	60	89	123	70	342
de 41 a 50 anys	61	109	143	108	421
de 51 a 64 anys	43	68	81	65	257
65 anys i més	18	22	36	26	102
TOTAL	423	598	693	491	2.205

FONT: DEPARTAMENT D'INTERIOR (2022).

2.2 Marc normatiu

▶ **A escala internacional i europea**

▶ **A escala estatal**

▶ **A escala autonòmica**

▶ **A escala local**

- L'any 1995, les Nacions Unides, després de la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona, a la **Conferència Mundial de la Dona que va tenir lloc a Pequín** va definir la violència masclista com tot acte de violència basat en el gènere que té com a resultat possible o real un dany físic, sexual o psicològic, incloses les amenaces, la coerció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada.
- L'any 2011 es va aprovar el **Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i la lluita contra la violència envers la dona i la violència domèstica**. És el primer text aprovat a Europa que té l'objectiu de prevenir i lluitar contra totes les tipologies de violència fent un èmfasi especial en la violència sexual (art. 36). L'Estat espanyol el va ratificar i va entrar en vigor el 2014.
- L'any 2017, les Nacions Unides van publicar la **Recomanació general número 35 sobre la violència per raó de gènere contra la dona, de la Comissió per a l'eliminació de la discriminació contra les dones**. Posa el focus en les dones que pateixen violència com a subjectes de dret i amb capacitat d'agència i autonomia, i considera la violència masclista i sexual com un problema social.

2.2 Marc normatiu

▶ A escala internacional i europea

▶ A escala estatal

▶ A escala autonòmica

▶ A escala local

- **Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, modificada l'any 2015.** En el títol VIII estableix els delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals (abusos sexuals, agressions sexuals i assetjaments sexuals). A l'article 183.1 s'estableix que l'edat per al consentiment sexual són els 16 anys, de manera que les relacions amb infants de menys edat es consideren un delicte.
- **Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.** Té per objecte actuar contra la violència que, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, exerceixen sobre elles els qui són o han estat els seus cònjuges o els qui hi estan o hi han estat lligats per relacions similars d'afectivitat, fins i tot sense convivència.
- **Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva entre homes i dones.** Preveu l'obligatorietat que totes les empreses disposin d'un protocol d'assetjament sexual i per raó de sexe.
- **Reial decret llei 9/2018, de 3 d'agost, de mesures urgents per al desenvolupament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.**

2.2 Marc normatiu

▶ **A escala internacional i europea**

▶ **A escala estatal**

▶ **A escala autonòmica**

▶ **A escala local**

Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència. Recull la definició del concepte de violència sobre la infància i l'adolescència, així com els termes en què han de col·laborar les administracions públiques. A més, regula el deure de comunicar les situacions de violència de forma immediata a les autoritats competents.

- **Llei orgànica 2/2022, de 21 de març, de millora de la protecció de les persones òrfenes víctimes de la violència de gènere.** Té per objecte eliminar les incerteses normatives i els obstacles a què s'enfronten les persones òrfenes per violència de gènere, per tal de pal·liar (almenys en part) la situació d'extrema vulnerabilitat que resulta de la seva condició de víctimes de la violència de gènere.
- **Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual,** més coneguda com «Llei del només sí és sí». Té per objecte la protecció integral del dret a la llibertat sexual de totes les persones i estableix el consentiment com a concepte clau. Així, tot acte sexual sense consentiment és considerat una agressió. Considera també la violència vicària; introdueix l'agreujant per submissió química; planteja la introducció obligatòria de continguts sobre educació sexual i igualtat de gènere en totes les etapes educatives del sistema educatiu públic, i preveu la creació de centres de crisi oberts les 24 hores perquè ofereixin atenció psicològica, jurídica i social a les víctimes, entre d'altres.

2.2 Marc normatiu

▶ A escala internacional i europea

▶ A escala estatal

▶ A escala autonòmica

▶ A escala local

- **Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006.** A l'article 15 recull el dret de totes les persones a viure amb dignitat, seguretat i autonomia. A més, l'article 19 introdueix una previsió específica sobre el dret de les dones al lliure desenvolupament de la personalitat, a viure en dignitat, seguretat i autonomia, i a ser lliures d'explotació, de maltractaments i de tots els tipus de discriminació.
- **Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.** Regula els mitjans i les mesures per garantir el dret a la igualtat i a la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.
- **Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.** Regula els mecanismes i recursos pel dret a la igualtat i a la no-discriminació per raó de sexe.
- **Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.** La Llei 5/2008, de 24 d'abril, va suposar un clar avenç per fer front al flagell social que és la violència masclista. Amb la modificació de 2020, s'hi van incorporar noves formes i enfocaments: mitjançant l'article 3, es va modificar l'article 4 per establir la definició de violència sexual, en què resulta rellevant la inclusió d'una definició de consentiment sexual en la qual es fixa com a requisit essencial la necessitat de voluntat expressa.

2.2 Marc normatiu

▶ **A escala internacional i europea**

▶ **A escala estatal**

▶ **A escala autonòmica**

▶ **A escala local**

- **Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci (2019)**, del Departament d'Interior. A banda de les tipologies codificades en el Codi penal, afegeix un tipus d'assetjament sexual que s'assimila al descrit en l'article 184 del Codi penal, però fora de l'àmbit d'una relació laboral. Es preveu com a infracció administrativa lleu prevista a l'article 37.5 de la Llei orgànica 4/2015 de 30 de març de protecció de la seguretat ciutadana.

2.2 Marc normatiu

▶ A escala internacional i europea

▶ A escala estatal

▶ A escala autonòmica

▶ **A escala local**

- **Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.**

- Competències a escala municipal:

Article 83. Competències dels municipis. Correspon als municipis:

a) Programar, prestar i gestionar els serveis d'informació i atenció a les dones i efectuar la derivació als diferents serveis en els termes especificats per aquesta llei.

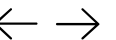
b) Prestar o gestionar altres serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral, d'acord amb el que s'estableixi per mitjà d'un conveni amb l'Administració de la Generalitat.

c) Col·laborar en la gestió de les prestacions econòmiques i les subvencions que aquesta llei estableix.

d) Complir totes les altres funcions establertes per aquesta llei que, en raó de les competències respectives, els correspongui assumir amb relació a les dones que pateixen o han patit violència masclista.

e) Complir les altres competències atribuïdes per disposició legal.

2. Els municipis amb una població inferior a 20.000 habitants poden delegar llurs competències a una mancomunitat de municipis o a altres ens locals.

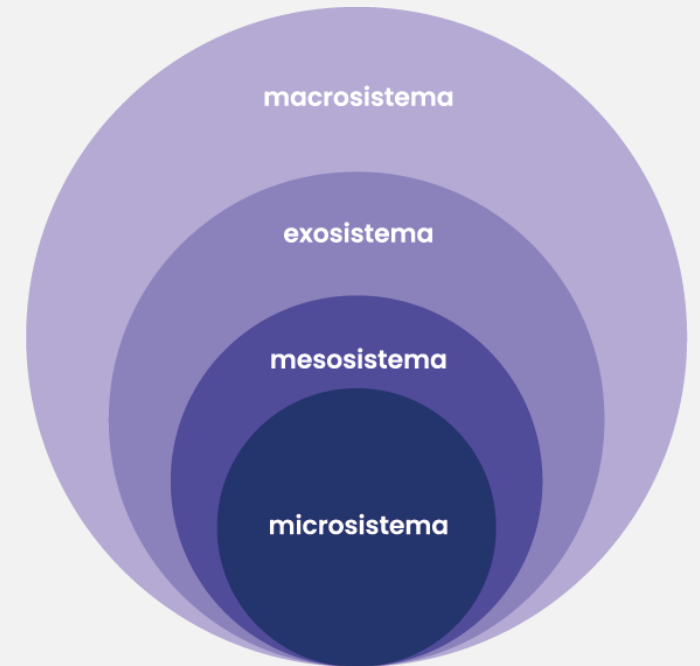

2.3 El municipi com a agent de transformació social

El desenvolupament de l'individu no es pot explicar exclusivament des de la perspectiva biològica: hi convergeixen múltiples factors que interactuen directament amb l'ambient i l'entorn cultural i social.

El **model ecològic** constitueix un marc d'anàlisi i de diagnosi, com també un marc d'intervenció a escala social. El doctor en psicologia Urie Bronfenbrenner va descriure el model ecològic afirmant que el desenvolupament integral de l'individu és el resultat de les interaccions sistèmiques que es donen entre ell i el seu context sociocultural. L'ésser humà no viu aïllat de les relacions interpersonals i ambientals, sinó que està integrat en un teixit social que s'expressa en estructures concèntriques, les quals representen els contextos de desenvolupament i els ambients més significatius i es relacionen de manera bidireccional i concèntrica. L'autor els va definir de la manera següent:

- **El microsistema** és el context relacional amb la xarxa més propera de la persona (relacions interpersonals i vincles afectius: família, relacions d'amistat i relacions sexoafectives).
- **El mesosistema** comprèn les interrelacions de dos o més entorns en què la persona participa activament. Un mesosistema és, doncs, la interacció entre microsistemes.
- **L'exosistema** fa referència als constructes de la societat, que tenen un gran impacte en la socialització del gènere i en els rols masculinitzat i feminitzat.
- **El macrosistema** està format per les normes culturals i la ideologia imperant dels governs i les polítiques públiques globals.

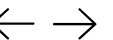

2.3 El municipi com a agent de transformació social

La violència sexual és una flagrant vulneració dels drets humans que es dona de forma transversal en tots els sistemes representats en la perspectiva ecològica. Aquesta violència s'ha de comprendre com un sistema que forma part de l'engranatge social que ha donat lloc a construccions culturals sobre el concepte sexe/gènere i sexualitat. La perpetuació d'aquesta universalitat ha comportat el control social de la sexualitat i dels cossos de les dones i ha provocat que esdevinguin víctimes d'una violència estructural, directa i simbòlica. Per tant, **si transformem les comunitats, estem trencant la reproducció sistèmica de la desigualtat de gènere** i estem millorant la qualitat de vida i de salut de les persones.

És per això que els municipis tenen un paper fonamental en el desenvolupament de les persones: perquè, després de l'entorn més proper, que és la família, la comunitat influeix directament en la socialització dels valors i les creences respecte dels rols i els estereotips de gènere. El món local ha d'esdevenir un factor de protecció i de prevenció dels aprenentatges sobre la igualtat efectiva entre les persones. Els pobles i les ciutats han de ser espais de foment de la diversitat, la inclusió i la no-violència en tots els àmbits. La vulneració dels drets humans, com és la violència sexual, ha de tenir una resposta col·lectiva, perquè la comunitat té una part de responsabilitat en la seva erradicació.

De fet, el *Protocol marc per una intervenció amb diligència deguda en situacions de violències masclistes de la Generalitat de Catalunya (2022)* presenta un model alineat amb aquest enfocament, amb l'objectiu de «desbordar el marc restrictiu del conflicte intersubjectiu i particular, tot entenent que es tracta d'una problemàtica política, social, econòmica i simbòlica global i estructural».

01

02

03

04

05

Eixos d'intervenció per a municipis

Eixos d'intervenció per a municipis

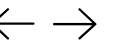
“

Les actuacions es contemplen des d'aquesta doble mirada -prevenció i reparació integral-.

”

Els eixos d'intervenció per a municipis pretenen ser orientacions d'actuacions. S'organitzen en dos grans blocs: un de prevenció i un de reparació integral. No són lineals ni consecutius, sinó que intersequen i es complementen permanentment, d'acord amb el que s'estableix en els documents marc de referència: el Protocol marc per una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista (en endavant, Protocol marc) i el Model d'abordatge de les violències sexuals del Departament d'Igualtat i Feminismes.

En aquest sentit, cada eix planteja un seguit d'accions des de la prevenció, la identificació i l'atenció per part de diferents agents i sistemes del municipi, per tal d'assolir un constant procés d'implicació i de corresponsabilitat de tota la societat davant les violències sexuals. Aquests eixos marquen la importància de promoure mesures que generin canvis des de les arrels de les violències, per tal de realitzar una transformació social que ha d'anar des del nivell més individual fins al social i institucional. Per això, les accions van encaminades a promoure els drets i les llibertats com a eina fonamental, així com totes aquelles que permetin conèixer i donar a conèixer les violències sexuals i incardinin propostes concretes per erradicar-les.

Eixos d'intervenció per a municipis

ESQUEMA
FINALITATS DE LES INTERVENCIIONS

Font: Protocol marc per una intervenció amb diligència deguda.

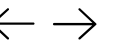
En resum, parlem d'una **intervenció circular basada en dos eixos**, de manera que les actuacions es contemplin des d'aquesta doble mirada —prevenció i reparació integral—, en lloc de ser fases tancades i evolutives. Per exemple, les actuacions que s'activin per garantir la reparació del que li ha succeït a una dona, infant o adolescent tenen en compte la seva recuperació individual, però també que allò que li ha passat no es repeteixi ni es cronifiqui o empitjori. Així, s'estarà actuant també en l'eix de prevenció, tant individual com estructural. Finalment, el Protocol marc incorpora una perspectiva comunitària en la intervenció, que es concreta en el treball de prevenció i reparació de totes les formes de violències masclistes, entre elles la sexual, amb les comunitats i els seus recursos formals i informals. Es tracta de reconèixer el protagonisme i la importància de l'acompanyament mitjançant les xarxes d'afinitat de les dones, infants i adolescents en els processos de recuperació.

A continuació es defineixen els dos eixos d'intervenció amb les eines que proposa el mateix Protocol marc i es plantegen accions concretes per poder desenvolupar-los, segons els objectius i les necessitats de cada municipi.

Aquestes accions es classifiquen en dues categories orientatives segons el seu desenvolupament, per tal que cada municipi pugui escollir en funció dels recursos de què disposi i del punt en què es trobi. Al llarg de la guia, cada acció està marcada amb el color que correspon a cadascuna de les dues categories:

Nivell bàsic: acció prioritària per iniciar un treball contra les violències sexuals

Nivell avançat: acció d'especialització i aprofundiment en violències sexuals

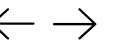

3.1 La prevenció

La prevenció ha de trencar amb la incidència i la normalització del fenomen, en tant que es tracta d'una problemàtica de caràcter estructural. Per tant, les polítiques públiques i les accions concretes que se'n derivin hauran de generar canvis a tots els nivells per tal de transformar la societat i l'imaginari social per erradicar les violències masclistes i sexuals.

Les eines per a la prevenció estructural que planteja el Protocol marc per a una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista són la sensibilització, la difusió i promoció de drets, la recerca, la coeducació, la promoció de masculinitats antimasclistes i igualitàries, la formació especialitzada i l'acció comunitària. A continuació es defineixen i proposen accions concretes per a cadascuna.

3.1 La prevenció

Accions concretes de sensibilització > dins el mateix ajuntament

Són accions educatives, pedagògiques i comunicatives encaminades a generar canvis i modificacions en l'imaginari social que permetin avançar cap a l'erradicació de les violències sexuals.

Activar un pla d'igualtat intern i desplegar les mesures corresponents.

EXEMPLES

- [Guia per al disseny i la implantació del Pla d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes de l'Administració de la Generalitat de Catalunya \(2010\)](#), de la Secretaria de Funció Pública i Modernització de l'Administració, Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- [Guia per elaborar un pla de polítiques d'igualtat de gènere de les administracions locals](#) (2018), de l'Associació Catalana de Municipis.
- [Pla d'igualtat intern de l'Ajuntament de Banyoles \(2019\)](#).

Dissenyar polítiques públiques amb perspectiva de gènere i interseccionalitat, de caràcter transversal a les diverses regidories de l'ajuntament, que visibilitzin el paper de les dones i la representació de gèneres i sexualitats no hegemòniques.

EXEMPLES

- Programa d'assessorament en igualtat de Dipsalut (Diputació de Girona). Pm16. [Assessorament i suport tècnic en l'àmbit de les polítiques municipals d'igualtat de gènere i diversitat sexual](#).
- [Distintiu de City50 per la igualtat de gènere](#). És el primer segell de qualificació i reconeixement públic a favor de la igualtat de gènere en l'àmbit municipal.

Engagar una campanya de sensibilització específica, amb materials sobre les múltiples formes d'assetjament sexual i per raó de gènere en l'àmbit laboral.

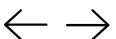
EXEMPLE

- Campanya [«Davant l'assetjament sexual i per raó de sexe en l'àmbit laboral, actua!»](#), del Departament de Treball.

Activar un protocol intern per fer front a l'assetjament sexual i la violència masclista en l'àmbit laboral. Notificar l'existència d'aquest protocol a tot el personal i a l'inici de qualsevol relació contractual.

EXEMPLE

- [Protocol d'actuació en matèria d'assetjament laboral i sexual de la Diputació de Girona \(2022\)](#).

3.1 La prevenció

Accions concretes de sensibilització > dins el mateix ajuntament

Incorporar continguts específics per prevenir la violència masclista i sexual en l'àmbit laboral en les formacions d'acollida per al personal de nova incorporació.

EXEMPLE

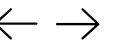
- [Decàleg de tolerància zero amb l'assetjament sexual i per raó de sexe a l'entorn laboral.](#)

Promoure la signatura de documents de compromís o declaracions responsables en què la persona o entitat/empresa manifesti que contribuirà activament a mantenir l'entorn laboral lliure de violències masclistes i que coneix i es compromet amb el protocol.

Sol·licitar el certificat negatiu d'antecedents per delictes de naturalesa sexual a les persones treballadores.

EXEMPLE

- [Informació sobre com aconseguir el certificat de delictes de naturalesa sexual, de la Generalitat de Catalunya.](#)

3.1 La prevenció

Accions concretes de sensibilització > adreçades a la ciutadania

Impulsar o actualitzar el **pla d'igualtat del municipi** i desplegar les mesures corresponents.

EXEMPLE

- [II Pla d'Igualtat de la Diputació de Girona 2022-2025.](#)

Crear **protocols locals específics** per a l'abordatge de les violències sexuals.

EXEMPLES

- [Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci, del Departament d'Interior.](#)
- [Model de conveni d'adhesió al protocol per a ajuntaments.](#)

Donar suport a la **commemoració** de dates de reivindicació i sensibilització en l'àmbit de les violències masclistes.

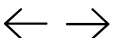
EXEMPLE

- [Recull d'accions o esdeveniments concrets que s'organitzen als municipis gironins per tal de sensibilitzar sobre la igualtat de gènere i la diversitat sexual i de gènere, de Dipsalut](#) (Diputació de Girona).

Engagar o adherir-se a una **campanya de sensibilització contra les violències sexuals** amb materials informatius i xerrades, tallers i jornades.

EXEMPLE

- [Campanya de sensibilització «Les dones tenim dret a viure lliures de violències sexuals. #LliuresISensePor»](#), de l'Institut Català de les Dones, per reivindicar el dret a la llibertat sexual i a la seguretat de les dones tant en l'àmbit públic com en el privat.

3.1 La prevenció

Accions concretes de sensibilització > adreçades a la ciutadania

Potenciar espais festius lliures de violències sexuals, amb accions concretes com ara revisar zones de risc i potenciar rutes segures; facilitar el transport nocturn i parades a demanda; formar les persones de l'organització, o incloure punts lila en espais diversos i en horari diürn i nocturn.

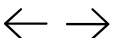
EXEMPLES

- [Punts lila](#). Neixen de la necessitat de lluitar contra les agressions sexistes en el context festiu, ja que és precisament en aquest espai d'oci que hi ha contacte amb moltes persones i que es propicien situacions de sexisme que es justifiquen i normalitzen.
- [Campanya «Ask for Angela»](#), del Regne Unit, per ajudar les dones que se senten incòmodes en una cita o que senten que la cita pot esdevenir en perillosa. Només s'han d'adreçar a la barra i «preguntar per l'Àngela», i el personal de l'establiment les ajudarà a demanar un taxi o a treure-les d'aquella situació de manera discreta.

Sensibilitzar sobre la importància de la **planificació urbanística** amb perspectiva de gènere. Revisar el disseny i la planificació urbana del municipi tenint en compte les necessitats de tots els grups de població pel que fa a usos i desplaçaments.

EXEMPLE

- [Urbanismo feminista. Por una transformación radical de los espacios de vida](#) (2019), de Col·lectiu Punt 6. Plantejament de les ciutats posant les necessitats de la població al centre.

3.1 La prevenció

Accions concretes de difusió i promoció de drets > dins el mateix ajuntament

Per fer realitat un model de centralitat en les dones, infants i adolescents ha de garantir-se, en tots els nivells d'intervenció, que coneguin els drets que tenen, el seu abast i els mecanismes per fer-los efectius.

Mostrar el **compromís institucional** en el pla de comunicació i de difusió municipal de l'ajuntament, mostrant una imatge pública contra totes les formes de violència masclista.

EXEMPLE

- [Carta de compromís per l'adopció d'un protocol per l'abordatge de les violències sexuals a les organitzacions](#), de LaFede.cat.

Promoure la **contractació pública** amb empreses o entitats compromeses amb la igualtat de gènere, la no-discriminació i la no-violència sexual.

EXEMPLE

- [Actualització de la guia per a la incorporació de la perspectiva de gènere en els contractes públics](#) (2023), de l'Institut Català de les Dones.

Condicionar l'**atorgament de subvencions públiques** a l'existència de mesures per a la igualtat i amb perspectiva de gènere, o valorar positivament activitats socials i culturals que prevegin mecanismes per la igualtat i la no-discriminació.

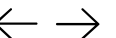
EXEMPLES

- [La perspectiva de gènere, eix transversal de les subvencions de la Diputació de Girona. Què es valora en atorgar ajuts?](#)
- [Guia per donar compliment al criteri d'igualtat de gènere de la convocatòria de subvencions de l'Ajuntament de Barcelona.](#)
- Presentació de la Guia: <https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2017/01/19151714/Criteri-g%C3%A8nere-subvencions-.pdf>

Promoure i incentivar que les **empreses del municipi** puguin tenir el seu propi protocol d'actuació davant l'assetjament sexual i per raó de sexe, així com d'altres contra les violències masclistes i LGBTI-fòbiques.

EXEMPLE

- Document de referència sobre com fer un protocol per a la prevenció de l'assetjament a l'empresa: [Protocol per a la prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe a l'empresa.](#)

3.1 La prevenció

Accions concretes de difusió i promoció de drets > dins el mateix ajuntament

Crear la figura de la persona de referència vinculada a diferents espais del municipi.

EXEMPLE

- Document de referència sobre com fer un protocol per a la prevenció de l'assetjament a l'empresa: [Protocol per a la prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe a l'empresa.](#)

3.1 La prevenció

Accions concretes de difusió i promoció de drets > adreçades a la ciutadania

Difondre continguts educatius, culturals i socials amb perspectiva de gènere.

EXEMPLES

- [21 contes per educar en valors. Coneix els teus drets](#) (2013), del Col·legi d'Educatores i Educadors Socials de Catalunya.
- [Sex Education Festival](#). Neix de la necessitat de promoure la importància que té poder rebre una educació sexual digna, sobretot per al públic adolescent.

Oferir **un espai virtual d'informació** sobre violències sexuals al web corporatiu.

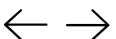
EXEMPLES

- [Consells de seguretat dels Mossos d'Esquadra, amb informació sobre violències sexuals](#).
- [Prevenció de les violències sexuals en la gent jove](#), del Departament d'Interior.
- [Informació i eines contra les violències sexuals de la Fundació Salut i Comunitat](#).

Oferir **un espai fix d'informació** sobre igualtat i prevenció de les violències sexuals, en un panell visible del municipi que es pugui considerar com un punt lila informatiu fix.

EXEMPLE

- Campanya [«Noctàmbul@s 2018: #EsViolenciaSexual»](#)

3.1 La prevenció

Accions concretes de recerca

Permeten conèixer o aprofundir en el coneixement de les diferents formes i àmbits de les violències masclistes, les causes estructurals i els mecanismes efectius per erradicar-les.

Realitzar accions d'investigació, com ara **enquestes**, per conèixer quina és la percepció actual de la ciutadania respecte de la seguretat, les violències sexuals, etc.

EXEMPLE

- [Qüestionari de l'enquesta de violències sexuals a Catalunya](#) (2019) realitzada pel Departament d'Interior.

Impulsar mapes digitals que mostrin quins espais urbans de la ciutat o poble se senten com a més segurs i més insegurs, a partir d'enquestes a la població.

EXEMPLE

- *Mapa interactiu en línia de l'ONG Plan Internacional, dins del [programa Safer cities for girls](#). Es tracta de mapes en línia de tres ciutats d'Espanya (Barcelona, Madrid i València) en què es pregunta a dones joves en quines parts de la seva ciutat se senten insegures i se les convida a explicar experiències incòmodes i d'assetjament al carrer.*

Impulsar marxes exploratòries per a dones. Les marxes són rutes urbanes fetes per dones que esdevenen un element de diagnosi recomanat per respondre adequadament a les necessitats d'incorporació de la perspectiva de gènere als diferents barris de pobles i ciutats.

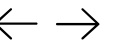
EXEMPLE

- [Quaderns metodològics feministes. Urbanisme i gènere: marxes exploratòries de vida quotidiana](#) (2019), de l'Ajuntament de Barcelona.

Afavorir i millorar l'anàlisi i coneixement de les violències sexuals en l'espai públic. Analitzar les diferències i similituds estructurals entre contextos urbans i rurals per respondre a les necessitats dels diferents entorns.

EXEMPLE

- [Enquesta per a la creació del mapa de seguretat en clau de gènere](#) (2022) Ajuntament de Girona.

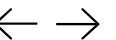
01 3.1 La prevenció

02 Accions concretes de recerca

Realitzar una **diagnosi** que permeti fer una radiografia de les violències sexuals al municipi i **plantejar un pla d'accions** per combatre les principals mancances detectades.

03 EXEMPLE

- [*Pla d'abordatge de les violències sexuals i lgtbifòbiques als espais públics d'oci de Roses*](#) (2020), de l'Ajuntament de Roses.

3.1 La prevenció

Accions concretes de coeducació

Inclouen l'educació afectivosexual, amb un enfocament feminista i interseccional.

Elaborar documents informatius i difondre guies de coeducació i d'educació afectivosexual des de les regidories de joventut, educació, benestar i cultura.

EXEMPLES

- [Coeducar en família. Guia per a mares i pares que volen educar en igualtat](#) (2021), de Save the Children.
- [A mi també em passa... i a tu?](#) Còmic del Departament de Salut que informa els joves sobre els canvis en el cos, la sexualitat, l'enamorament i les malalties de transmissió sexual.

Oferir xerrades o tallers d'educació afectivosexual a les associacions veïnals o en centres cívics, espais joves o espais comunitaris.

EXEMPLE

- [Projecte de formació per a la prevenció d'abusos sexuals entre iguals en adolescents. Material didàctic «Estimar no fa mal. Viu l'amor lliure de violència»](#), del Departament de Benestar Social i Família.

Realitzar programes d'educació afectivosexual a les escoles com a part de l'educació i del currículum escolar, des d'infantil i primària fins a secundària.

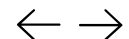
EXEMPLES

- [Programa Sigues tu](#). És una iniciativa de l'Àrea de Promoció de la Salut, Benestar i Atenció a les Persones de Dipsalut. Promou estils de vida saludables i respectuosos amb l'entorn a partir del treball de les habilitats per a la vida i el sentit de coherència. Concentra la intervenció en infants i adolescents.
- [Programa Coeduca't](#). L'impulsa el Departament d'Educació per ajudar els centres educatius a potenciar i visibilitzar la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual.

Crear espais familiars de trobada amb famílies, guiats per professionals, amb propostes de contingut per millorar l'educació afectivosexual i compartir inquietuds sobre els fills.

EXEMPLES

- [Recursos per a famílies del programa Sigues tu](#), de l'Àrea de Promoció de la Salut, Benestar i Atenció a les Persones de Dipsalut.
- [Càpsules formatives en línia per a famílies del programa Sigues tu](#).

3.1 La prevenció

Accions concretes de coeducació

Facilitar l'accés a l'educació afectivosexual recomanant lectures o oferint informació en establiments públics, com ara a la biblioteca, el centre cívic, l'espai jove o altres.

EXEMPLES

- [Recursos i eines](#) per franges d'edat del Departament d'Educació.
- [Recursos sobre salut afectiva, sexual i reproductiva d'E-joventut](#) (Espai Virtual de Recursos per a les Polítiques de Joventut), de la Generalitat de Catalunya.
- [La transmissió dels valors en la primera infància: guia per a infants de 0 a 6 anys](#) (2019), del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. https://www.ceesc.cat/images/simplfilemanager/56684bd66d0c83.65588823/llibreContesConeixElsteusDrets_2013.pdf

Facilitar a la població informació sobre la salut i els drets sexuals i reproductius, adaptada a les diferents etapes vitals.

EXEMPLE

- [Programa formatiu de prevenció de la violència masclista, del Mòdul formatiu per a famílies de la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya \(XTEC\).](#)

Oferir programes específics de formació sobre diversitat sexual i afectiva i sobre prevenció de les violències sexuals als professionals del municipi que treballen amb infants i adolescents (en centres educatius, esplais, espais joves).

EXEMPLES

- [Programa formatiu de prevenció de la violència masclista, del Mòdul formatiu per a referents de primària i secundària de la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya \(XTEC\).](#)
- [Prevenció, detecció i actuació de l'abús sexual infantil a partir de la formació i sensibilització a través d'activitats amb infància i família així com amb formacions per a professionals](#), de la Fundació Vicky Bernadet.

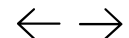
Donar informació i fer difusió de les violències sexuals (violències sexuals, violències digitals, mutilació genital femenina, matrimonis forçats, tràfic).

EXEMPLES

- [L'abús, l'assetjament i l'agressió sexual](#). Sexe Joves. Canal Salut. Generalitat de Catalunya.
- Guia [Violències masclistes digitals: Quines són i què hi podem fer?](#), dels Mossos d'Esquadra. Generalitat de Catalunya.

Documents elaborats per la Generalitat de Catalunya sobre matrimonis forçats, mutilació i tràfic d'éssers humans:

- [Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya](#)
- [Protocol d'actuacions per prevenir la mutilació genital femenina](#)
- [Guia de bones pràctiques en la instrucció i en l'enjudiciament dels delictes de tràfic d'éssers humans](#)

3.1 La prevenció

Accions concretes de promoció de masculinitats antimasclistes i igualitàries

Són propostes transversals i d'impuls d'una línia de treball específica amb homes, amb estratègies diferenciades per a la població adulta, jove, adolescent i infantil.

Crear espais i organitzar xerrades per **reflexionar i debatre** sobre el fenomen de la masculinitat, l'heteropatriarcat i l'heteronormativitat.

EXEMPLES

- [Per què un recurs pedagògic específic per treballar les masculinitats?](#) de l'Ajuntament de Barcelona.
- [Plural, centre de masculinitats](#). Equipament municipal dirigit a la població masculina que vol fer canvis cap a models relacionals més oberts, respectuosos i saludables, de l'Ajuntament de Barcelona.

Promoure accions específiques adreçades als homes perquè se sumin i es comprometin, de manera activa, amb l'assoliment d'una societat igualitària mitjançant el foment de valors, actituds, comportaments i relacions de respecte i cura.

EXEMPLES

- [Jo no vull ser pilota d'or: idees i consells per a nois que volen ser lliures](#). Guia de recursos de gènere del Consell de la Joventut de Barcelona.
- [Jo no vull ser princesa. Guia per a noies que volen ser lliures](#).

Encoratjar els homes perquè participin d'una cultura de la «denúncia», visibilitzin les conductes tòxiques, deixin de ser còmplices amb el seu silenci i no tinguin por a intervenir i a desafiar la cultura de l'abús verbal i físic.

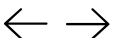
EXEMPLES

- [Alt i clar, els homes rebutgem les violències sexuals](#), de l'Institut Català de les Dones.
- [Canviem-ho](#). Projecte de sensibilització i prevenció de les violències masclistes que impulsa el Servei d'Atenció a Homes de l'Ajuntament de Barcelona.

Informar d'entitats especialitzades o considerar la creació d'un **servei d'atenció a homes, joves i adolescents** per promoure relacions no violentes.

EXEMPLES

- Unitat de Masculinitats i Relacions Afectives. Espai d'atenció dirigit a persones que, degut a les seves dificultats per relacionar-se amb el seu entorn afectiu, manifesten conductes d'abús amb les persones que les envolten. Parc Hospitalari Martí i Julià. Hospital Santa Caterina. Salt. <http://www.ias.cat/ca/contingut/salutmental/506>
- [Servei d'Atenció a Homes \(SAHTE\) Joves](#). Servei gratuït i d'assistència voluntària d'atenció a homes joves (de 15 a 21 anys) de les terres de l'Ebre que han exercit, exerceixen o creuen que poden arribar a exercir violència de gènere en les seves relacions afectives. Associació Atzavara-arrels.

3.1 La prevenció

Accions concretes de promoció especialitzada

Es tracta de garantir formació especialitzada, permanent, sistemàtica i obligatòria

Establir **un pla de formació municipal especialitzada i transversal** per a serveis, entitats i agents del municipi que es consideri que poden ser coneixedors de situacions de violències sexuals:

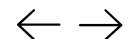
Organitzar activitats de sensibilització en matèria d'igualtat per a tot el personal del consistori.

Oferir informació sobre prevenció de les violències sexuals en l'àmbit laboral a tot el personal del consistori.

Impartir periòdicament cursos específics sobre perspectiva de gènere en clau feminista; construcció del gènere i violències masclistes; diversitat sexual i no-discriminació LGTBI, i sobre drets i deures de les organitzacions respecte de les violències.

EXEMPLES

- [Catàleg de formació de Dipsalut](#) amb oferta d'activitats formatives adreçades principalment a professionals que intervenen en salut pública i acció social.
- [Formacions virtuals](#) sobre equitat en el treball, corresponsabilitat, cures i usos del temps, de la Direcció General de Cures, Organització del Temps i Equitat en els Treballs del Departament d'Igualtat i Feminismes.
- [Autoaprenentatge](#) amb formacions virtuals sobre igualtat en el treball.
- [Programa de formació de la persona de referència dels protocols per a la prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe.](#)

3.1 La prevenció

Accions concretes de promoció especialitzada

Oferir **formació específica** en primeres atencions en violències sexuals a les persones que fan atenció directa a la ciutadania.

EXEMPLES

- Curs d'intervenció psicològica d'urgència per a víctimes de violència sexual [F210-r], del [catàleg de formació de Dipsalut](#)
- [Mòdul 2: Indicadores de violència sexual contra la infància \(2020\)](#), de Save the Children.

Potenciar la **formació específica sobre protocols** d'abordatge de les violències sexuals per tal que cada entitat o equipament pugui construir-ne un de propi.

EXEMPLES

- [Protocol per a la prevenció, la detecció i l'acció davant les violències sexuals en activitats esportives per a persones adultes](#) de l'Ajuntament de Barcelona.
- [Protocol per a la prevenció, detecció i acció dels maltractaments i de les violències sexuals a infants i adolescents a les activitats esportives de la ciutat de Barcelona](#) de l'Ajuntament de Barcelona.

3.1 La prevenció

Accions concretes d'acció comunitària

En la reivindicació de necessitats i canvis, en la producció d'accions que ajuden al canvi cultural.

Crear un **consell de dones** com a òrgan participatiu dins de l'Administració local.

EXEMPLES

- [Consell de les Dones de Barcelona.](#)
- [Consell Municipal de les Dones de Besalú.](#)
- [Consell Municipal d'Igualtat de Gènere \(CMIG\)](#) de l'Ajuntament de Girona.

Promoure trobades veïnals per crear xarxes de suport i de prevenció de les violències.

EXEMPLE

- [Conversem i fem barri, de l'Ajuntament de Girona.](#) Aquest espai brinda al veïnat dels barris un lloc de trobada i d'intercanvi d'idees, propostes i reflexions sobre temes d'interès comunitari.

Oferir acompanyament entre dones. Crear espais segurs en centres comunitaris i educatius del municipi en què dones de diversos perfils i persones d'altres col·lectius puguin compartir experiències i preocupacions sense por a ser jutjades o a patir represàlies. Per exemple, cercles de dones.

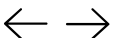
EXEMPLES

- [Cercle de Dones a la Bisbal d'Empordà.](#) L'Àrea de Joventut i Igualtat de l'Ajuntament de la Bisbal d'Empordà continua treballant colze a colze amb el Consell Comarcal, a través del Servei d'Igualtat i Atenció a les Dones de la Bisbal d'Empordà.
- Activitats en centres cívics. L'Ajuntament de Girona promou activitats adreçades a dones en diversos centres cívics de la ciutat, com ara les [Trobades en clau femenina](#), l'Espai mares, l'Espai Niu, el Projecte Bambú, el Taller d'art de dones del Barri Vell, etc.

Activar accions específiques tenint present l'impacte de les violències en **una gran diversitat de dones i de col·lectius**, i incloure-hi les dones grans, les dones transgènere i la diversitat de gènere; les dones amb diversitat funcional o psíquica; les dones amb drogodependències; les dones migrades; les dones en situació d'exclusió social; les dones que exerceixen la prostitució i les dones d'entorns rurals, entre d'altres.

EXEMPLE

- [«DIGUES LA TEVA».](#) Campanya de l'àrea de Benestar del Consell Comarcal del Pla de l'Estany amb motiu del Dia Internacional contra l'LGBTI-fòbia, per recollir tot tipus d'experiències que persones del col·lectiu LGBTI hagin tingut del Pla de l'Estany.

3.1 La prevenció

Accions concretes d'acció comunitària

Facilitar l'accés a activitats a les **dones provinents d'entorns rurals** o promoure l'**apropament de les actuacions**, dels serveis i dels espais participatius segons les necessitats detectades arreu del territori.

EXEMPLES

- [Joc virtual interactiu per descobrir el rol de la dona rural](#). És una activitat de Fundesplai per sensibilitzar sobre els drets de la dona, conèixer el paper de la dona rural al llarg del temps i promoure els valors de la igualtat i l'equitat.
- [Títol de transport per a víctimes de violència sobre la dona](#) de la Generalitat Valenciana. Totes les dones víctimes de violència de gènere i els seus fills i filles poden viatjar de manera gratuïta en els sistemes de transport públic que depenen de la Generalitat.

Elaborar **un pla per a la dona rural** que inclogui la violència masclista i les violències sexuals en les accions previstes.

EXEMPLE

- [III Programa de les dones del món rural i marítim](#), del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya.

Crear **espais de reflexió virtual** en què es reculli l'opinió de la ciutadania, i obrir un **espai de consulta** sobre situacions concretes.

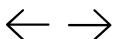
EXEMPLE

- [La Fundació Salut i Comunitat ha creat un espai web](#), des del seu departament de prevenció, finançat per l'Ajuntament de Barcelona.

Crear una **xarxa d'establiments segurs**: oferir formació als establiments del municipi (botiga, farmàcia, perruqueria, fleca, restaurant, etc.) que vulguin ser un espai d'escolta i un espai on poder informar dels serveis d'atenció i d'urgència.

EXEMPLES

- Campanya [«Establiment segur contra la violència masclista»](#). L'Institut Català de les Dones i els Mossos d'Esquadra demanen als establiments que s'hi adhireixin.
- Campanya [«Espais segurs»](#) de l'Ajuntament de Santpedor per reforçar la xarxa d'atenció i suport a dones que pateixen violència masclista.

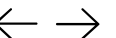
01 3.1 La prevenció

02 Accions concretes d'acció comunitària

03 Millorar **la percepció de seguretat** als espais públics Partint de les necessitats detectades, es poden revisar indrets del municipi incidint principalment en la il·luminació, la vegetació dels carrers, les zones de percepció de risc, la senyalització dels diferents espais públics, el patrullatge de vigilants o policia municipal , etc.

EXEMPLES

- [*Prevenció de la inseguretat pel mitjà del disseny d'espais. Aplicació dels principis de prevenció del delictes a través del disseny ambiental*](#) (2022), de la Diputació de Barcelona.

3.2 La reparació integral

La reparació integral és la intervenció que té com a objectiu principal restablir els danys i les conseqüències ocasionades per la violència viscuda i evitar la revictimització. Aquest procés consta d'acompanyament, assessorament i atenció, mitjançant mesures socials, econòmiques, jurídiques, laborals, sanitàries, educatives, psicològiques o altres de similars que convergeixin amb el fenomen, les quals han d'ajudar a restaurar, al més aviat possible, la vida de la víctima. Cal dir que aquest procés no posa únicament el focus a nivell individual, sinó que comprèn una mirada més global, per tal d'aconseguir la transformació social i comunitària lliure de totes les violències.

Les eines per a la prevenció estructural que planteja el *Protocol marc per a una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista* són la detecció, l'acompanyament integral, la valoració integral de riscos, la investigació i la sanció. A continuació es defineixen i es proposen accions concretes per a cadascuna.

3.2 La reparació integral

Accions concretes de reparació integral > Accions de detecció

Es tracta de posar en funcionament instruments teòrics i tècnics per identificar i fer visibles les violències masclistes, tant si apareixen de forma esporàdica com de forma estable, i per conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat (article 3d de la Llei 5/2008, de 24 d'abril). Cal valorar i avaluar no només els riscos, sinó també les necessitats de les dones, infants i adolescents en cada situació i en tots els àmbits que les envolten, per garantir un acompanyament integral i alhora reparador.

Difondre **materials sobre la detecció** mitjançant els indicadors de sospita i de risc davant de situacions de violències sexuals, en espais educatius i lúdics (extraescolars, menjadors, clubs esportius, centres de formació en idiomes, centres culturals, etc.), i sobre els serveis del territori al quals es poden adreçar.

EXEMPLE

- Tríptic [Què és l'abús sexual infantil? L'educació en el lleure com a espai de protecció](#), de la Fundació Vicky Bernadet i el Departament de Drets Socials.

Facilitar **informació per a la detecció i atenció de formes específiques de violències sexuals**: mutilació genital femenina, matrimonis forçats i explotació sexual.

EXEMPLE

- [Indicadors per a la detecció d'una situació de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual](#), del Projecte PHIT.

Donar suport a la creació d'instruments de valoració per detectar senyals d'alerta i **indicadors de risc de violències sexuals** en els diferents espais municipals i de relació comunitària, com ara biblioteques, clubs esportius, centres de suport acadèmic, etc.

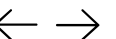
EXEMPLES

- [La violència sexual a l'esport. Guia per a persones adultes. \(Re\)conèixer, parlar i actuar](#), del Consell Català de l'Esport.
- [Projecte SPEAKING OUT: #TambéEsTrafic](#). Té l'objectiu de formar sobre el fenomen del tràfic de persones els professionals que poden tenir un paper clau en la prevenció i detecció de possibles víctimes. L'impulsen la Comissió de Prostitució de la Jonquera, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà i el SIAD de l'Ajuntament de Figueres.

Col·locar **bústies liles** en espais estratègics del municipi perquè les persones que ho vulguin tinguin un lloc anònim (o no) on dipositar la seva vivència. Es pot facilitar un breu qüestionari en què la persona pugui escriure quin tipus de violència sexual ha viscut o està vivint, i també crear una bústia lila virtual.

EXEMPLE

- [Bústies liles](#). És una campanya del Consell Comarcal de la Segarra que té com a objectiu recollir, de forma anònima, experiències de dones que hagin patit violència masclista.
- [Punt Lila Virtual](#). És un espai virtual impulsat per la Regidoria de Feminismes i LGTBIQ+ de l'Ajuntament de Castellar del Vallès.

3.2 La reparació integral

Accions concretes de reparació integral > Accions de detecció

Establir una **línia específica de telèfon de contacte i correu electrònic** amb la persona de referència de l'ajuntament.

EXEMPLE

- [Directori de recursos per a informació i assessorament en l'àmbit de les violències sexuals.](#)

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'acompanyament integral

Són la principal eina d'intervenció amb dones, infants i adolescents. Fan referència al conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per la violència masclista en els àmbits personal, familiar, laboral i social, i a garantir-ne la seguretat i facilitar-li la informació necessària sobre els recursos i els procediments.

Informar de l'**acollida i l'acompanyament** en la detecció de casos.

EXEMPLES

- [Guia d'acompanyament i bon tracte a l'alumnat que verbalitza situacions de violències sexuals.](#)

Implantar un **espai de referència al municipi** per atendre qualsevol situació de violència masclista, sexual o LGBTI-fòbica.

EXEMPLE

- [La Diputació de Barcelona impulsarà en 24 municipis](#) de la província la Xarxa de Punts Lila, una xarxa local d'establiments i equipaments públics i privats, identificats amb distintius, per lluitar contra les violències masclistes.

Instaurar un **model d'acompanyament comunitari davant d'una possible situació de violència sexual**, amb què tots els ens, organismes, comerços i altres locals del municipi puguin activar el suport i l'ajuda necessària.

EXEMPLE

- [PUNTO VIOLETA](#). És un instrument promogut pel Ministeri d'Igualtat amb l'objectiu d'implicar i responsabilitzar el conjunt de la societat contra la violència masclista. És una guia informativa dirigida a entitats, establiments, empreses i organismes públics de tot el territori que conté les indicacions necessàries per saber com actuar davant d'una situació de violència contra les dones.

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'acompanyament integral

Generar **un servei d'acompanyament i atenció psicològica individual i/o grupal** des del municipi per atendre les violències sexuals. A través d'alguna entitat especialitzada, crear un servei itinerant i mancomunat amb diversos municipis.

EXEMPLES

- [ESPAI ARIADNA](#). Servei d'acolliment temporal de la Fundació Salut i Comunitat, adreçat a dones, i a les seves filles i fills a càrrec, que requereixen un espai d'intervenció integral en què s'abordi la situació de violència i de drogodependència en un entorn segur fora de la llar habitual.
- [BARNAHUS: Unitat integrada d'atenció als infants i adolescents víctimes d'abusos sexuals](#). El centre té l'aspecte d'una llar, perquè els infants i les seves famílies el reconguin com un espai de seguretat i confiança. Hi treballa a temps complet un equip psicosocial, i altres professionals s'hi desplacen per evitar que la víctima i la seva família siguin els que hagin de recórrer a les diverses instàncies que intervenen en aquests processos: comissaria, jutjat, servei d'infància, centre mèdic, etc.

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'acompanyament integral

Promoure l'associacionisme de les dones víctimes facilitant-los **espais municipals, amb l'objectiu de teixir xarxes de suport mutu**. Està orientat a l'enfortiment i a l'empoderament individual i grupal.

EXEMPLE

- [Projecte JULIA: Redes que sanan en espacios rurales, de la Federació Salut Mental de Castella i Lleó](#). Té l'objectiu de fomentar les capacitats i els recursos de les dones mitjançant grups de reflexió i acció que n'afavoreixin l'empoderament i l'autonomia amb el suport del grup.

Proporcionar **suport i assessorament jurídic especialitzat** a escala municipal a aquelles persones que vulguin o tinguin la intenció de denunciar.

EXEMPLE

- [Servei d'Orientació Jurídica \(SOJ\)](#), nascut de la col·laboració entre el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Girona.

Establir una **coordinació sòlida amb el Programa de Suport i Atenció Psicològica en situacions d'emergència al municipi** (Dipsalut) per a l'activació psicològica d'urgència en situacions de violència sexual.

EXEMPLE

- [Pm04. Servei de Suport Psicològic en Situacions de Crisi al Municipi de Dipsalut](#) (Diputació de Girona).

Establir **mecanismes d'actuació d'urgència** davant situacions de violències sexuals (en salut, seguretat, atenció social i atenció psicològica).

EXEMPLES

- [Servei d'intervenció en crisi](#), del Departament d'Igualtat i Feminismes.
- [Guia d'autoajuda per a dones víctimes d'una agressió sexual recent. un camí cap a la recuperació](#).

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'acompanyament integral

Informar i donar a conèixer els **recursos i serveis de la xarxa integral** d'abordatge i d'atenció a les violències masclistes i LGBTI-fòbiques.

EXEMPLE

- [Índex de serveis](#) del Directori de recursos per a l'abordatge de les violències masclistes.

Elaborar un **mapa de recursos del municipi** per atendre les víctimes de violències sexuals, especificant-hi tots els serveis anteriorment esmentats i les entitats de què disposa el territori.

EXEMPLE

- [Guia d'entitats de dones de Catalunya](#). És una llista amb informació de les entitats que treballen específicament en programes a favor de la igualtat i la promoció de les dones i d'associacions de dones d'arreu del territori de Catalunya.

Teixir i enfortir **el treball en xarxa** que s'articula des del territori per a l'abordatge de les violències sexuals, per tal d'incorporar-hi els mecanismes necessaris **per millorar-la** entre els agents intervinents.

EXEMPLE

- [Protocol d'actuació en els casos de violència masclista a la demarcació de Girona](#) de la Generalitat de Catalunya.

Establir **espais de treball i de coordinació municipals i/o comarcals** per garantir els processos d'atenció i recuperació de les víctimes. –**Mancomunar-se contra les violències masclistes**: que diferents micropobles o pobles petits puguin unir-se per dur a terme actuacions conjuntes.

EXEMPLE

[Pla pilot UNINT MICROPOBLES a la demarcació de Girona](#). És un projecte que pretén sumar recursos i unir micropobles per tal de treballar en xarxa. Diverses poblacions petites de la demarcació de Girona decideixen mancomunar-se i crear un fons comú a partir de tots els ajuts rebuts destinats a lluitar contra les violències masclistes. Aquest pla pilot inclou quatre línies estratègiques:

- 1. Circuit de cinema sobre violència masclista i cinefòrum posterior, amb especialistes conduint el debat.
- 2. Marxes exploratòries pel poble per tal de detectar els punts que generen inseguretat.

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'acompanyament integral

Implementar **comissions de treball i de seguiment de casos** a escala municipal per avaluar de forma integral la intervenció que s'està portant a terme, sobretot per identificar les limitacions i les necessitats no ateses.

Crear, de forma participativa, un **procediment local específic per acompanyar en casos greus** de violències masclistes o sexuals o **feminicidis**.

EXEMPLES

- [*Protocol de dol en cas de feminicidi i altres assassinats per violència masclista a Terrassa.*](#)
- [*Protocol marc de dol en cas de feminicidi de la comarca del Baix Llobregat.*](#)

3.2 La reparació integral

Accions concretes de valoració integral de riscos

Són eines complexes que parteixen de la idea de disposar d'instruments que permetin valorar el risc de patir situacions de violència greu. És important treballar en un context global d'indicadors, tant pel que fa al risc com pel que fa a l'entorn o context de protecció, així com amb la percepció subjectiva de la situació.

Identificar **espais o situacions que podrien ser de risc** (vestidors, sales d'atenció individual, llocs o horaris poc concorreguts) i establir un **decàleg de respecte i bon tracte**.

EXEMPLE

- [«El bon tracte. Generem espais protectors»](#), de la Fundació Pere Tarrés.

Potenciar eines o mecanismes d'activació de recursos per a situacions de risc (app, geolocalització).

EXEMPLES

- [App](#) per trucar al 112 amb geolocalització.
- Servei d'alerta a la policia local en cas de risc a través de [l'app DRAGAlert](#), de l'Ajuntament de Pals.

Conèixer els **indicadors de sospita o els senyals d'alerta** de les situacions de violències sexuals, per idear mecanismes de detecció precoç.

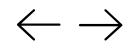
EXEMPLE

- [Com detectar la violència sexual. Si pateixes o has patit alguna d'aquestes experiències, estàs davant d'una situació de violència sexual](#), de l'Ajuntament de Barcelona.

Conèixer la complexitat de la **valoració de risc**. La valoració integral de riscos és un element rellevant de les situacions de violència sexual, així com tenir presents els possibles **factors de vulnerabilitat** individuals, socials i contextuals que puguin augmentar el nivell de risc.

EXEMPLE

- [RVD-BCN Protocol de valoració del risc de violència de parella contra la dona](#). Té com a objectiu proporcionar als professionals que atenen les dones que viuen situacions de violència masculista una eina que ajudi a valorar el risc que la parella o exparella cometi acte violents a curt termini.

3.2 La reparació integral

Accions concretes de valoració integral de riscos

Establir **circuits de derivació** amb els serveis del territori. És clau que els ajuntaments tinguin circuits de derivació clars i concrets per a cada situació que es pugui detectar.

EXEMPLES

- [Circuit local d'actuació per a l'atenció de dones en situació de violència masclista a Lloret de Mar.](#)

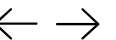
01

02

03

04

05

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'investigació i sanció

Aquestes accions s'activen quan es presenta una denúncia i s'inicia un procediment judicial.

No obstant això, és important informar dels recursos i circuits possibles, per tal que la persona afectada pugui decidir sobre la coordinació necessària.

Donar informació sobre la **denúncia**.

EXEMPLES

- Informació sobre [com i on denunciar la violència](#). Mossos d'Esquadra.

Donar informació sobre el **procés judicial**.

EXEMPLE

- [Guia jurídica contra les violències sexuals](#) de l'Ajuntament de Tarragona.

Promoure la denúncia i informar, des dels ajuntaments, que **l'assetjament sexual al carrer ja és un fet delictiu** i, per tant, denunciable.

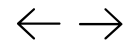
EXEMPLE

- [Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual](#). Es penalitza l'assetjament al carrer, que es defineix com «aquell que es dirigeixi a una altra persona amb expressions, comportaments o proposicions de caràcter sexual que creïn a la víctima una situació objectivament humiliant, hostil o intimidatòria».

Emetre **comunicats públics de rebuig i condemna**, des de les institucions, davant qualsevol cas de violència sexual. El rebuig social i institucional ha de ser un element més de reparació social.

EXEMPLES

- [Comunicat de condemna](#) de l'Ajuntament de Molins de Rei, de 25 de juny de 2018.

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'investigació i sanció

Promoure **accions de disculpa pública** que reconeixin els fets i amb què s'accepti la responsabilitat de les institucions, especialment en els casos de revictimització i violència institucional.

Valorar la **possibilitat de personar-se com a acusació popular en procediments judicials**.

EXEMPLES

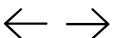
Diversos municipis, davant les situacions de violència sexual esdevingudes a les seves localitats, es personen com a acusació particular per donar suport en el procés judicial de la víctima i la seva família.

- [Badalona](#)
- [Igualada](#)
- [Sant Cugat del Vallès](#)
- [Pamplona](#)

Difondre la **Guia d'ajuts per a dones víctimes de violència masclista**, així com promoure possibles **prestacions econòmiques extraordinàries** des dels mateixos ajuntaments, adreçades a pal·liar situacions de necessitat personal, valorant els informes previs dels organismes competents .

EXEMPLE

- [Guia d'ajuts i drets per a dones víctimes de violència masclista](#). És un recurs pràctic per conèixer, reconèixer i sol·licitar els ajuts que es considerin oportuns.

3.2 La reparació integral

Accions concretes d'investigació i sanció

Emprendre accions de **reparació simbòlica, social i col·lectiva**: organitzar commemoracions i reconeixements públics, reanomenar espais públics o pintar murals de reivindicació en parets del municipi, entre d'altres.

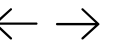
EXEMPLE

L'ÚS DE L'ART ALS ESPAIS PÚBLICS DEL MUNICIPI COM A SIMBOLISME DE REPARACIÓ DE COL·LECTIVA. Cada vegada més, l'art s'està utilitzant com un mitjà per visibilitzar, sensibilitzar i denunciar la desigualtat de gènere i el sexisme de la societat.

Alguns municipis que ho han dut a terme:

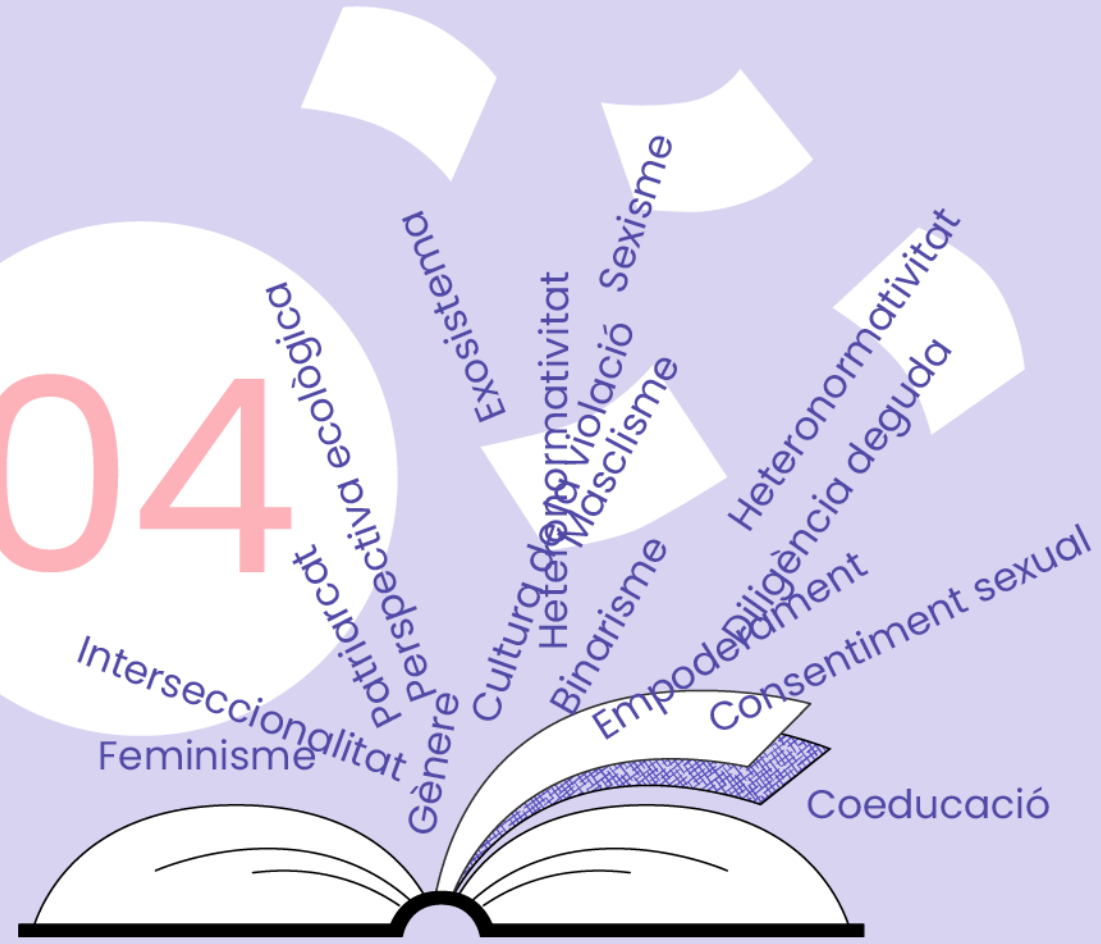
- [Vilafant](#)
- [Campdevàrol](#)
- [Roses](#)
- [Plan local contra la violència machista de Basauri](#). Conté un eix que recull la denúncia pública, la memòria i la reparació

- DE TRÀNSIT. Col·locar missatges de sensibilització i conscienciació amb eslògans com ara «Municipi per la igualtat», «Municipi lliure de violències masclistes», «STOP masclisme» o «Nom del municipi contra les agressions sexistes». Es tracta de lemes contra la violència masclista i sexual, a favor de la igualtat i la no-discriminació per raó de gènere. Es recomana col·locar-les a l'entrada de la localitat, prop de centres educatius i d'oci nocturn.

Glossari

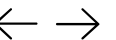
04

Glossari

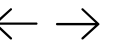
- **Binarisme (model binari).** Model que estableix dos únics gèneres, el masculí i el femení, i els associa a dos únics sexes possibles, el masculí i el femení. El sexe femení s'associa al gènere dona i el sexe masculí, al gènere home. Aquest model exclou, doncs, identitats i expressions de gènere diverses, així com les persones amb cossos no normatius.
- **Coeducació.** Acció educadora que potencia la igualtat real d'oportunitats i que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural tant dels homes com de les dones. És un concepte molt lligat a la perspectiva de gènere, perquè implica anar un pas més enllà de l'educació mixta i corregir els models sexistes.
- **Consentiment sexual.** Aprovació lliure que es concreta en el consens sobre el moment, el lloc, la durada, el tipus de pràctica sexual, la persona o persones amb qui es practica i les precaucions que es prenen. Tota pràctica sexual ha de ser consensuada i consentida. Qualsevol pràctica sexual que no es desitja, que no es consent, sobre la qual no es decideix conjuntament i en llibertat, és violència sexual.
- **Cultura de la violació.** Entorn en què la violència sexual està normalitzada i en què el temor de les dones a patir algun tipus de violència sexual és constant. La cultura de la violació minimitza la gravetat de les violències sexuals i les considera intrínseques a les relacions entre els sexes.
- **Diligència deguda.** Deure d'activar totes les mesures necessàries per garantir els drets de dones, infants i adolescents, d'evitar la seva revictimització i d'assegurar la prevenció i reparació integrals.
- **Empoderament.** Procés que parteix de la capacitat de decidir de la persona sobre la seva pròpia vida i el seu entorn, de comprendre les desigualtats que hi ha establertes a l'arrel de la societat patriarcal i de convèncer-se de la necessitat que les relacions siguin igualitàries.
- **Enfocament en drets humans.** Enfocament que posa al centre el desenvolupament de les persones amb la finalitat de transformar les desigualtats existents, per així assolir la justícia social i la igualtat efectiva entre totes les persones. És un marc conceptual i d'anàlisi que busca analitzar i eliminar les causes estructurals que provoquen vulneració dels drets humans, desigualtats i discriminació envers les dones, en tots els àmbits (econòmic, laboral, polític, social, cultural).
- **Estereotips de gènere.** Conjunt d'idees, prejudicis i estigmes que s'adjudiquen socialment a les persones segons el seu sexe biològic. Són unes etiquetes que simplifiquen les realitats individuals identitàries a partir de la normativitat cultural establerta.

Glossari

- **Feminisme.** Actualment, corrent de pensament que aglutina un conjunt de moviments i ideologies, tant polítiques com culturals i econòmiques, amb l'objectiu fonamental d'aconseguir la igualtat de gènere i la transformació de les relacions de poder entre homes i dones.
- **Gènere.** Conjunt de característiques sobre les quals s'estableix socialment la distinció entre homes i dones: atribueix el gènere masculí al sexe masculí i el gènere femení al sexe femení, classifica les persones de forma binària i els assigna un rol determinat.
- **Heteronormativitat.** Norma i cultura social que estableix les característiques i la identitat heterosexual com a orientació sexual normativa.
- **Interseccionalitat.** Teoria que sosté que les formes clàssiques d'opressió en la societat (com el racisme, el sexisme, l'homofòbia, la transfòbia, la xenofòbia i tots els prejudicis basats en la intolerància) no actuen de manera independent, sinó que són formes d'exclusió interrelacionades, que en determinats contextos socials creen un sistema d'opressió que reflecteix la combinació de múltiples formes de discriminació.
- **Intersectorialitat.** Relatiu a la implicació de diversos sectors professionals (sanitat, salut, educació, seguretat, serveis de dones, justícia, etc.) per tal de garantir un abordatge integral de les violències sexuals. I és que un abordatge integral requereix espais de coordinació efectius —mitjançant treball en xarxa, circuits i protocols— que tinguin en compte la responsabilitat dels diversos sectors socials en la prevenció i reparació d'aquestes violències.
- **Intervenció en crisi.** Intervenció adreçada a restituir la sensació de protecció i seguretat i la capacitat d'agència d'una víctima després que hagi viscut una situació d'alt impacte, la qual genera una alteració psicològica que en desestabilitza l'estat emocional, que cal restablir al més aviat possible.
- **Masclisme.** Concepte que designa qualsevol tipus d'opinió, disposició o pràctica que diferencia de manera negativa el fet de ser dona. No atempta únicament sobre les dones, sinó també sobre aquells homes que no compleixen les normes i els comportaments hegemònics suposadament adscrits als homes o a la masculinitat normativa.

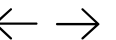

Glossari

- **Multidimensionalitat.** Conjunt de dimensions estratègiques del desenvolupament comunitari (dimensió política i tècnica; individual i sociocomunitària; sectorial i intersectorial) en què s'han d'implementar les accions de prevenció i reparació de les violències sexuals, que són una problemàtica estructural que opera en tots els sistemes d'una societat (polític, social, cultural i econòmic).
- **Patriarcat.** Forma d'organització social, política i econòmica per la qual els homes d'una societat ostenten les posicions de més poder (vida pública i col·lectiva) i releguen les dones a posicions de submissió i subalternitat (tasques de cura, sexuals i reproductives).
- **Perspectiva de gènere.** Principi orientador que ha de tenir qualsevol tipus d'intervenció en violències masclistes, des de la prevenció fins a l'atenció de casos concrets. Aquesta mirada és un enfocament sensible al gènere, ja que el fenomen està estretament relacionat amb pràctiques discriminatòries i relacions de poder desiguals entre homes i dones.
- **Perspectiva ecològica.** Enfocament que dona valor a l'àmbit comunitari perquè és on es gesten les xarxes de relació més pròximes —les quals contribueixen a crear les dinàmiques de la vida quotidiana— i on s'articulen determinades relacions socials, cíviques i

econòmiques, que són la base del funcionament de les societats. La sociabilitat dels espais comunitaris són actius per la resolució de les problemàtiques comunes que s'han de basar en l'ajuda mútua, la solidaritat, el respecte i la confiança. Els principis que regeixen aquest treball comunitari són la participació social activa, la promoció de la cultura de la no-violència, l'enfortiment de la consciència ciutadana, la promoció dels drets humans i el principi de la no-discriminació.

- **Microsistema.** Context relacional amb la xarxa més propera de la persona. Fa referència a rols i relacions interpersonals en un entorn determinat, on s'estableixen els vincles afectius i els aprenentatges més significatius (com ara la família, les relacions d'amistat i les relacions sexoafectives).
- **Mesosistema.** Comprèn les interrelacions de dos o més entorns en què la persona participa activament. És la interacció entre microsistemes.
- **Exosistema.** Fa referència als constructes de la societat que tenen un fort impacte en la socialització del gènere i en els rols masculinitzats i feminitzat.

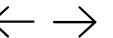
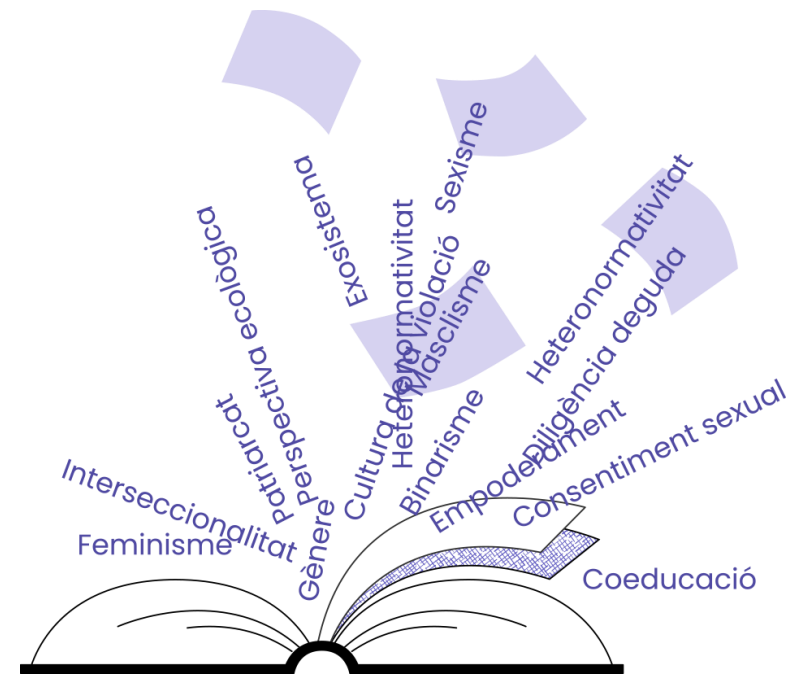

Glossari

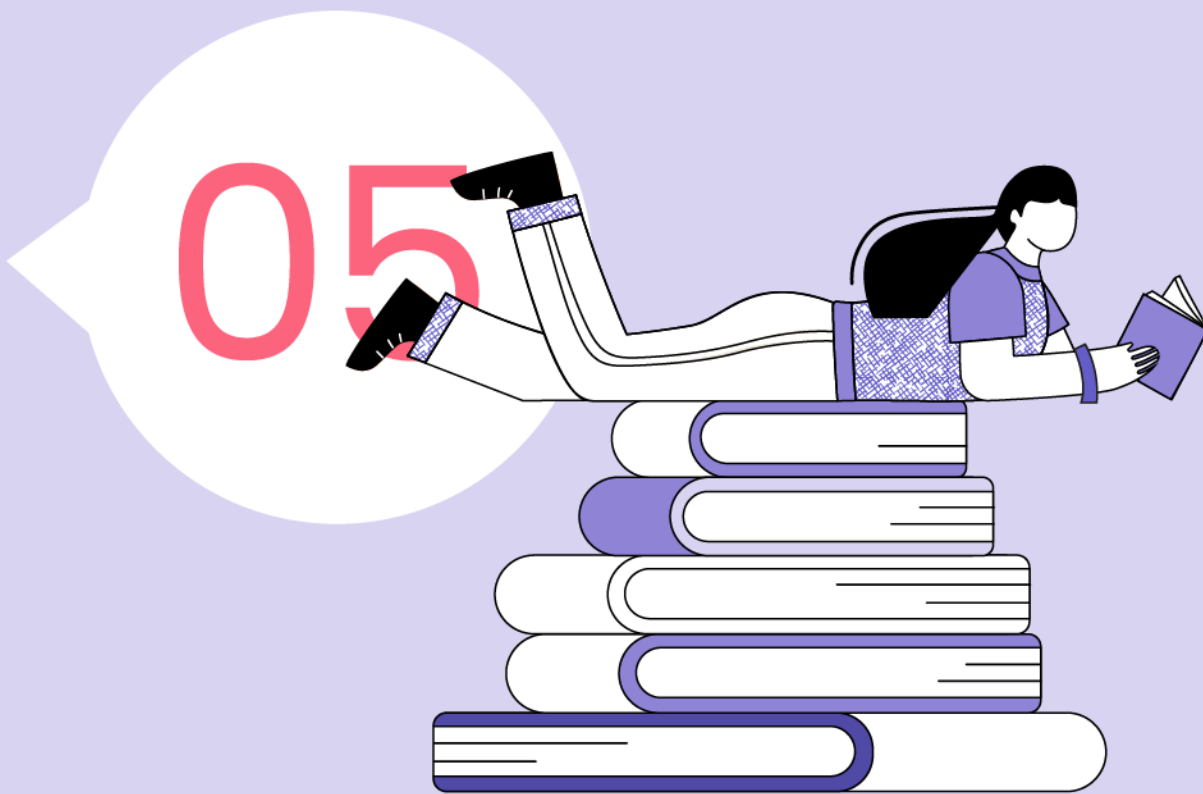
- **Macrosistema.** Està format per les normes culturals i per la ideologia imperant dels governs i les polítiques públiques globals, les quals es transmeten pels processos de socialització i aprenentatge social. La societat patriarcal és el clar exemple d'aquest sistema, que ha teixit els rols de gènere tradicional, la distribució rígida de la feminitat i la masculinitat, així com els mites sobre la violència exercida cap a les dones.
- **Resiliència.** Capacitat de l'ésser humà per fer front a les adversitats de la vida, superar-les i transformar-se positivament arran d'aquestes experiències (Edith Grotberg, 1988).
- **Sexe.** Conjunt de característiques biològiques i fisiològiques que distingeixen homes i dones, en la categorització de mascle o femella.
- **Sexisme.** Discriminació per raó de sexe o gènere en què el que pertany a l'home o a allò masculí es considera superior al que és de la dona o femení.
- **Socialització del gènere.** Conjunt de característiques, comportaments, actituds i tasques que la societat i els diferents agents socialitzadors (família, escola, mitjans de comunicació, etc.) han associat segons el gènere, és a dir, segons si la persona es categoritza com a home o com a dona.

- **Submissió química.** Situació que es produeix quan una persona (agressor) fa que una altra (víctima) consumeixi, sense adonar-se'n, una substància capaç d'anul·lar-li la voluntat i s'aprofita d'aquesta situació de vulnerabilitat per perpetrar qualsevol tipus d'agressió sexual i/o física.

Bibliografia

Bibliografia

Protocols o models de referència:

[Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci. Generalitat de Catalunya. Departament d'Interior, 2019.](#)

[Protocol marc per una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista. Generalitat de Catalunya. Departament d'Igualtat i Feminismes, 2022](#)

[Model d'abordatge de les violències sexuals. Un model de país. Generalitat de Catalunya. Departament d'Igualtat i Feminismes, 2022.](#)

[Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere en l'àmbit laboral. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Dep](#)

Guies específiques sobre violències sexuals:

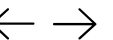
[GARCIA-ESTEVE, Lluïsa; NAVARRO GARCÍA, Purificación; IMAZ GURRUTXAGA, M. Luisa; SALANOVA TRIUS, Cristina. Guia d'autoajuda per a dones víctimes d'una agressió sexual recent. un camí cap a la recuperació. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de](#)

[Guia d'acompanyament i bon tracte a l'alumnat que verbalitza situacions de violències sexuals. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació i Departament d'Igualtat i Feminismes, 2022.](#)

[Associació Assistència Dones Agredides Sexualment \(AADAS\); BEAS, Nahxeli \(ed.\). Guia jurídica contra les violències sexuals. Tarragona: Ajuntament de Tarragona, 2021.](#)

[La violència sexual a l'esport. Guia per a persones adultes. \(Re\)conèixer, parlar i actuar. Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. Consell Català de l'Esport, 2020.](#)

[BRAVO CORREA, Montserrat. I ara, com t'ajudo? Recomanacions per a familiars quan hi ha una revelació de violència sexual en nens, nenes i adolescents. Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i Ju](#)

Bibliografia

Programes educatius recomanats:

[Programa Sigues tu, iniciativa de l'Àrea de Promoció de la Salut, Benestar i Atenció a les Persones de Dipsalut, de promoció d'estils de vida saludables i respectuosos amb l'entorn a partir del treball de les habilitats per a la vida i el sentit de coherè](#)

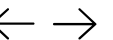
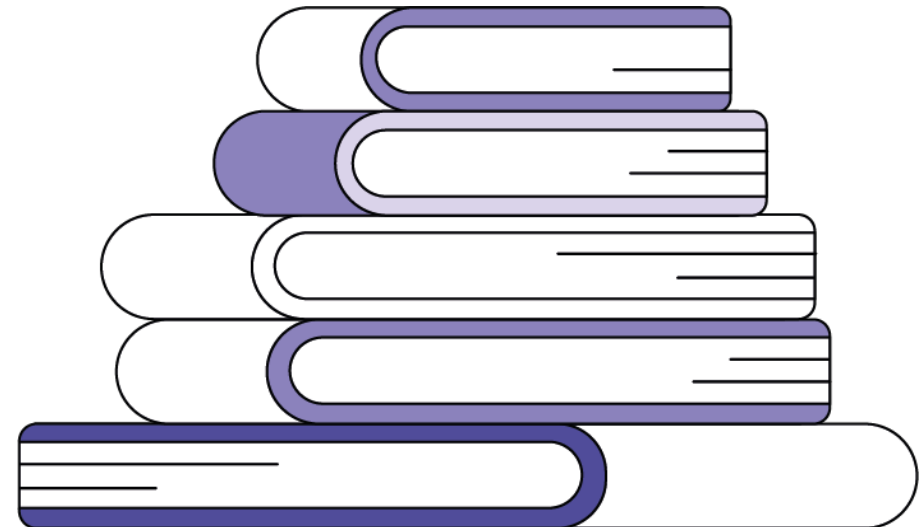
[Programa Coeduca't, impulsat pel Departament d'Educació per ajudar els centres educatius a potenciar i visibilitzar la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual.](#)

Altres referències consultades:

[Terminologia del consentiment sexual \[en línia\]. Barcelona: TERM CAT, Centre de Terminologia, cop. 2022. \(Diccionaris en Línia\).](#)

[Pla nacional de prevenció de les violències masclistes \(2023-2025\).](#)

[Llibre blanc de la prevenció de les violències masclistes.](#)

Aquesta guia és una producció de Dipsalut, Organisme de Salut Pública de la Diputació de Girona.
Textos: Mireia Casellas Tauler, Mònica Montero Nadal, Ariadna Vilà Castelló (Associació La Nut Psicologia)
Assessorament: Alba Alfageme Casanova
Disseny, maquetació i fotografia: 3denou Publicitat SL
© Dipsalut, 2023.

Aquesta publicació és gratuïta. Es publica amb llicència Creative Commons BY-NC. Es pot copiar, distribuir, comunicar públicament i utilitzar per crear obres noves, sempre que se citin els noms de les autores i Dipsalut. No se n'autoritzen usos comercials.

Dipsalut, Organisme de Salut Pública de la Diputació de Girona

Parc Científic i Tecnològic de la Universitat de Girona: c. Pic de Peguera, 15, edifici Jaume Casademont, 17003 Girona | Tel.: 972 414 720

CASELLAS TAULER, Mireia; MONTERO NADAL, Mònica; VILÀ CASTELLÓ, Ariadna. Guia de violències sexuals. 1a ed. Girona: Dipsalut, Organisme de Salut Pública de la Diputació de Girona, 2023 .

